

The European Union and the Corona virus: Consequences and Reactions

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

¹.Taj Mohammad Sadeghi Ph.D.

². Leila Raisi.. Ph.D.*

³. Massoud Raii. Ph.D.

¹ PhD student of Law Department, Islamic Azad University, Najaf Abad branch, Najaf Abad, Iran..

² Associate Professor, Department of Public International Law, Islamic Azad University, Isfahan Branch, Isfahan, Iran.

³Department of Law , Islamic Azad University, Najaf Abad branch, Najaf Abad, Iran..

Correspondence*

Address: Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

Email:raisi.Leila.@Gmail.com

Article History

Received: 11 Dcember 2021

Accepted: 6 March 2022

ABSTRACT

Although European integration was aimed at expanding regional co-operation and greater integration between member states, but the Corona Virus has threatened its main objectives. The purpose of this inquiry is to analyze the potential consequences of the spread of the Corona Virus on European co-operation and European strategic co-operation to manage this crisis. The present study was based on the hypothesis that weaknesses and failure of the EU members in the face of Corona Virus has intensified unilateralism among members of the European Union. The author using descriptive- analytic method looks consequences of Corona Virus in European countries. The research findings indicated that the Corona Virus triggered cracking of the gap between the states of the north and south and the emergence of populist movements. Also, hopelessness and mistrust, unemployment and poverty have been increased among EU members. In response to the crisis, the European Union has begun to strengthen its governance by looking at the previous experience and with investments in the health sector as a way to enhance the swing, flexibility and stability of the member countries economy.

Keywords: Crisis, Corona Virus, European Union, Union Mechanism, Convergence.

اتحادیه اروپا و بحران کرونا ویروس: پیامدها و واکنش‌ها

تاج محمد صادقی Ph.D.

دانشجوی دکتری گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران.

لیلا رئیسی * Ph.D.

دانشیار گروه حقوق بین الملل عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان، اصفهان، ایران.

مسعود راعی Ph.D.

گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران.

چکیده

اگر چه همگرایی اروپایی با هدف گسترش همکاری منطقه‌ای و اتحاد بیشتر میان کشورهای عضو تشکیل گردید اما کرونا اهداف اصلی آن را تهدید کرده است. غایت این جستار، تحلیل تبعات احتمالی گسترش کرونا بر همکاری اروپایی و استراتژیک مشترک اروپایی جهت مدیریت آن بوده است. پژوهش فوق بر این فرضیه استوار بود که ضعف، درماندگی و عدم همکاری اعضای اتحادیه در مواجهه با کرونا ویروس باعث تشدید رویکرد یک‌جانبه‌گرایی و واگرایی میان اعضای اتحادیه اروپا شده است. نویسنده با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی به دنبال عواقب و پیامدهای کرونا در همگرایی اروپایی بوده و یافته‌های تحقیق نشان داد که کرونا باعث تشدید شکاف در بین کشورهای شمال و جنوب و ظهور جنبش‌های پوپولیستی گردید و همچنین یاس، ناامیدی و بی‌اعتمادی شهروندان اروپایی نسبت به همگرایی اروپایی؛ بیکاری و فقر در میان اعضای اتحادیه اروپا را افزایش داده است. اتحادیه اروپا در واکنش به این بحران با نگاه به تجربه قبلی به تقویت حکمرانی خود پرداخته و با سرمایه‌گذاری در بخش بهداشت به عنوان راهی برای افزایش تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و پایداری اقتصاد کشورهای عضو اقدام کرده است.

کلمات کلیدی: بحران، کرونا ویروس، اتحادیه اروپا، مکانیسم اتحادیه اروپا، همگرایی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵

نویسنده مسئول: raisi.Leila.@Gmail.com

مقدمه

بحران کرونا از اوایل سال ۲۰۲۰ با اولین مورد ابتلا در شهر «ووهان» چین پیدا شد و همه کشورهای جهان را درگیر کرد. شیوع گسترده این ویروس در ایتالیا، اسپانیا، انگلیس، آلمان و دیگر کشورهای اروپایی سبب شد که منطقه اروپا به کانون توجه در جهان تبدیل شود. در همین زمان سازمان بهداشت جهانی در هشدار اروپا را مرکز طوفان کرونا اعلام کرد. تبعات گوناگون ویروس نسبت به بحران‌های قبلی بیشتر بوده و همه ابعاد زندگی اجتماعی را برخلاف بحران‌های قبلی تحت شعاع آن قرار داده است و این بزرگترین چالشی است که همگرایی اروپایی بعد از جنگ بین‌الملل دوم با آن روبرو شده است. آمار زیاد فوتی‌ها در اروپا یک «ابر بحران» چند وجهی است که با ایجاد دگرگونی در شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی شکل اصلی و واقعی فعالیت‌های اجتماعی بشر را متحول نموده است. کرونا تنها یک پدیده پزشکی محض نیست بلکه با عملکرد ویروس ابعاد اجتماعی و غیر بهداشتی آن هم نمایان گردید و سوالات زیادی در پیشروی سیاستگذاران همگرایی اروپایی قرار داد. واکنش‌های مختلف کشورها به این بحران انسانی، فقدان هماهنگی و اتحاد را نشان می‌داد. «جوزپه کونته» نخست‌وزیر ایتالیا در مصاحبه‌ای با بی‌بی‌سی گفت که ویروس کرونا و تبعات آن به‌عنوان چالش بزرگی در برابر موجودیت اتحادیه اروپا به حساب می‌آید. هفته‌نامه اشپیکل آلمان از قول دو تن از وزرای امور خارجه قبلی آلمان نوشت: کرونا می‌تواند به فروپاشی اتحادیه اروپا منجر شود مگر اینکه یک برنامه حمایتی شبیه به طرح «مارشال» برای اقتصاد اروپا در نظر گرفته شود. بنابراین این سوال مطرح است که بحران کرونا ویروس چه آثار و عواقبی بر روند همگرایی اروپایی داشته، مکانیسم و استراتژی مشترک اتحادیه اروپا در مدیریت بحران و تاب‌آوری اتحادیه را جهت برون‌رفت و کاهش آسیب‌های آن چیست؟ مقاله بر این فرض به بررسی موضوع پرداخته که بحران کرونا علاوه بر مشکلات بهداشتی، پزشکی، تأثیرات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که در بیشتر کشورهای عضو ایجاد کرده موجب شکاف و جدایی میان رهبران و سران اتحادیه و همچنین اقتصادهای بزرگ و کوچک اروپا شده است و رویکرد یکجانبه‌گرایی را در میان اعضا تشدید نمود. هرچند به واسطه تلاش‌های به عمل آمده در راستای مهار بحران، مشکلات به‌وجود آمده کمتر شده و اتحادیه در حال جمع‌کردن اوضاع و عادی شدن پیش‌می‌رود اما به نظر می‌رسد اثرات بحران گسترده بوده و روند همگرایی اروپایی را متزلزل کرده است.

برای پاسخ دقیقتر به این سوال با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و بهره‌بردن از داده‌های کتابخانه‌ای با تکیه بر مبانی نظری همگرایی به‌ویژه نوکارکرد گرایی به چگونگی شکل‌گیری بحران

اصلی در اتحادیه مورد استفاده قرار گیرد. در پایان به اخلاق همبستگی اشاره دارد که اگر عمل و زبان همراه هم نباشند، اخلاق همبستگی و همکاری در مواجهه با بحران‌ها خدشه دار می‌شود. نظر به پژوهش‌های فوق یکی، امر همبستگی و وحدت عمل اعضا اتحادیه در مقابله با بحران‌های پیش رو و دیگری تغییرات اساسی در ساختار اتحادیه و به روز رسانی آن بسیار مهم جلوه داده شده چرا که بحران‌های جدید تبعات وسیع‌تری نسبت به بحران‌های گذشته داشته‌اند و اتحادیه نیازمند چابکی و فربه شدن است و این مقاله به دنبال بررسی آن است. هرچند بحران کرونا مشکلات اقتصادی، مالی و اجتماعی ایجاد کرده و علاوه بر آن شکاف سیاسی میان کشورهای شمال و جنوب و حاشیه اتحادیه داشته ولی همگرایی اروپا یک فرآیند طولانی و دارای چارچوب اساسی است. این قبیل بحران‌ها به تنهایی نمی‌توانند منجر به فروپاشی آن شوند هرچند که این واقعیت را نمی‌توان کتمان کرد که در صورت عدم چاره اندیشی، تکرار این قبیل بحران‌ها در آینده می‌تواند خطری جدی بر روند همگرایی اروپایی باشد.

چارچوب نظری

تئوری همگرایی در روابط بین‌الملل به دنبال تبیین و تحلیل همگرایی منطقه‌ای، به‌ویژه همگرایی در سطح منطقه اروپا است. همگرایی به معنای ادغام نهادهای ملی در مراکز و سازمان‌های فراملی و یک پدیده رایج در قاره اروپای بعد از جنگ جهانی دوم بوده است. تئوری همگرایی به دنبال تجزیه و تحلیل این فرآیند و بررسی چگونگی توسعه و گسترش آن در سطح بین‌المللی می‌باشد. بنابراین نظریه‌های همگرایی به دنبال چگونگی شکل‌گیری و توسعه حکمرانی فراملی هستند و هر کدام از آنها عوامل و دلایل متفاوتی را در گسترش اتحادیه اروپا دخیل می‌دانند. یکی از این تئوری‌ها نوکارکردگرایی است که مبنای نظری این مقاله را تشکیل می‌دهد، مفهوم اصلی مورد توجه این تئوری «تسری یا سرایت» است که به اعتقاد «ارنست هاس» بنیانگذار این تئوری همکاری میان دولت‌ها از طریق تسری افزایش می‌یابد و به مرور زمان از یک منطقه و ناحیه شروع و در ادامه گسترش پیدا می‌کند و برخلاف تئوری کارکردگرایی «میتزانی» که معتقد بود که همگرایی سیاسی نتیجه خودبه‌خود همگرایی اقتصادی تلقی شده است، هاس و دیگر طرفداران نوکارکردگرایی با ایجاد تعدیل‌ها و بازبینی کارکردگرایی به یک رویکرد جدید رسیدند که فرآیندهای همگرایی سیاسی- اقتصادی خودبه‌خود نیستند. هاس معتقد است که ابعاد مختلف زندگی اجتماعی و بین‌المللی بشر به همدیگر وابسته هستند. اگر همگرایی در یک بخش و ناحیه وضعیتی را ایجاد می‌کند؛ مستلزم همکاری در بخش‌های دیگر می‌باشد و همگرایی از بخشی به بخش دیگر گسترش و همچنان ادامه پیدا می‌کند، هاس این را همگرایی بخشی می‌نامد. مثلا اگر در زمینه

کرونا و تاثیرات آن بر اتحادیه اروپا و در ادامه به استراتژی جمعی اتحادیه در مقابله با تبعات آن پرداخته می‌شود و چشم انداز روند همگرایی اروپایی تبیین می‌گردد.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های برجسته و مهم داخلی و بین‌المللی نگاشته شده که به تعدادی از آنها اشاره می‌شود:

-سوفای وراتر، کارن لای بجو لا، جاجیم کا پس (۲۰۲۰) با عنوان 'چالش‌های داخلی و بین‌المللی ناشی از اطلاعات غلط در مورد بحران کرونا در اروپا'. در این تحقیق نویسندگان به اطلاعات غلط و نادرست به‌عنوان عامل تهدید همبستگی اروپایی اشاره دارند که از تصمیمات و عملکرد ضعیف اتحادیه اروپا در مقابل بحران کرونا را در اختیار شهروندان اروپایی گذاشته شده که این داده‌های اشتباه، عدم اعتماد شهروندان اروپایی به نهادهای اروپایی را در پی داشته است. جهت مقابله با این تهدید اتحادیه اروپا باید سیاست ارتباطی خود را تغییر داده و یک سرمایه‌گذاری برای انعطاف‌پذیری اجتماعی از طریق سواد رسانه‌ای، برنامه‌های آموزشی در اولویت قرار دهد و اقدامات پیشگیرانه انجام دهد.

-گایسپ سلائی، داریو گوواراسکو، آناماریا سیمونازی (۲۰۲۰) با عنوان 'اروپای آسیب‌پذیر و تقسیم شده به وسیله کرونا یا دموکراتیک'. نویسندگان تحلیل نمودند که کرونا بر اقتصاد کشورهای اروپایی تاثیر زیادی گذاشته و شکافی بین کشورهای مرکز و کشورهای حاشیه‌ای اتحادیه ایجاد نموده و تهدیدی علیه بقا همگرایی اروپایی می‌باشد و سران اتحادیه جهت مدیریت بحران و برگرداندن وضعیت عادی به حوزه اتحادیه سیاست حمایت صنعتی و کمک به شرکت‌های آسیب‌دیده را در پیش گیرند.

-مانریزو فریرا، کار لو بور لای (۲۰۱۹) با عنوان 'همبستگی ملی و پایداری سیاسی در اتحادیه اروپا پس از بحران'. در این مقاله شوک اقتصادی ناشی از کرونا، ثبات سیاسی اتحادیه اروپا را محک زده که از عدم همبستگی اعضای اتحادیه برای حفظ ساختار یکپارچه اتحادیه و اقتدار آن حکایت دارد. اتحادیه برای مدیریت سیستم پیچیده، اختیار کافی ندارد و در برابر تهدیدات بحران کرونا ابزار لازم و کافی در اختیارش نیست. نیاز به تغییرات اساسی در ساختار و همچنین نیازمند حمایت سیاسی بیشتری است.

-آندر س گرایمل (۲۰۲۱) با عنوان 'عدم همبستگی در سیاست اتحادیه اروپا'. نویسنده عملکرد همبستگی و همکاری اتحادیه در دو بحران «مهاجرت و کرونا» پرداخته و به فقدان همبستگی میان اعضا و شکاف عمیق بین تعهد زبانی به وحدت و شیوه عملی همکاری کشورهای عضو اشاره دارد. با وجود اینکه اعضا اتحادیه به‌طور منظم به اتحادیه به‌عنوان یک ارزش بنیادی اشاره دارند اما در عمل مشترک ناموفق بوده‌اند. لذا اگر زبان با عمل همراه شود می‌تواند نگاه جدیدی از همبستگی به‌عنوان یک ارزش بنیادی و

فولاد یک همگرایی صورت گیرد در ادامه به بخش‌های دیگر هم نفوذ می‌کند در مورد تسری و گسترش اقتصادی باید افزود که همگرایی اروپا از یک اتحادیه گمرکی در دهه ۱۹۵۰ شروع شد و به یک بازار مشترک در دهه ۱۹۹۰ و در نهایت در ۱۹۹۹ و ۲۰۰۲ به یک اتحادیه پولی گسترش پیدا کرد [۲]. این همگرایی به صورت تدریجی حاصل عوامل و متغیرهای متعددی از جمله اراده سیاسی نخبگان و رهبران اروپایی، نظریه پردازان، نگرانی سیاسی و اقتصادی مشترک ناشی از پیامدهای جنگ بین‌الملل دوم صورت گرفته است. در پاسخ به همگرایی بخش‌ها و رفتارها، انتظارات و ارزش‌ها به تدریج تغییر می‌کنند و گروه‌های ذی‌نفع و احزاب سیاسی در سطوح فراملی به هم نزدیک می‌شوند. تئوری نوکارکردگرایی انواع مختلفی از همگرایی را مطرح می‌کند که یکی از آنها تسری کارکردی است یعنی اینکه همگرایی در یک منطقه لزوماً منجر به شکل‌گیری همکاری در دیگر مناطق وابسته نیز می‌شود و شکل دیگر تسری سیاسی و وضعیت‌های جدید اتحادیه اروپایی، بر این تحلیل نوکارکردگرایی صحه گذاشته است چرا که شرایط جدید با مسئله تسری مورد نظر این تئوری مطابقت دارد. رویکرد جدید نوکارکردگرایی به افزایش مبادلات تجاری، افزایش مسافرت‌ها و توسعه ارتباطات در سراسر اتحادیه اروپا تاکید کرده که این اقدامات نیازمند تدوین مقررات در سطح اروپا است. در نوکارکردگرایی پیشنهاد می‌شود که مردم بایستی به صورت منظم درگیر سیاستگذاری‌های فراملی شوند تا وفاداری و تعهد اروپایی آنها رشد پیدا کند و همچنین نخبگان سیاسی - ملی نیز باید متقاعد شوند که همبستگی فراملی می‌تواند سودمند باشد تا وفاداری شان در نهادهای ملی به سوی نهادهای اروپایی تغییر یابد. موتور محرک همگرایی سود و منفعتی است که از همکاری و همگرایی کشورها با هم به دست می‌آورند و باعث رشد اقتصادی - سیاسی کشورها می‌گردد به طوری که پژوهش‌های انجام شده حاکی از آن است که پول واحد در اروپا سبب افزایش تجارت میان کشورهای حوزه یورو از ۵٪ به ۱۰٪ شده و در دراز مدت احتمال منافع بیشتر را به همراه دارد. همچنین حجم صادرات و واردات کالا در محدوده یورو از حدود ۲۶٪ در تولید ناخالص ملی در سال ۱۹۹۸ پیش از پذیرش یورو به حدود ۳۲٪ در ۲۰۰۶ افزایش یافت [۱]. در حوزه سیاسی و جغرافیایی هم همین بسط و توسعه صورت گرفته است به عنوان نمونه در زمینه گسترش و تسری جغرافیایی مدنظر نوکارکردگرایی، نخست در سال ۱۹۵۶ جامعه زغال و فولاد با شش کشور اروپایی تشکیل گردید و با توسعه آن در امضا معاهدات رم، بروکسل و ماستریخت؛ کشورهای عضو به سوی انسجام و هماهنگی بیشتر حرکت کردند به طوری که اتحادیه اروپا که با یک همکاری ساده و محدود در سال ۱۹۵۶ شروع شده بود، الان اتحادیه اروپا افزایش اعضا را تا ۲۸ کشور و همکاری و همبستگی را در امور مالی،

اقتصادی، سیاست خارجی، امنیت مشترک و امور قضایی توسعه دادند [۳]. به نظر می‌رسد از منظر نوکارکردگرایی آنچه زمینه گرایش و تمایل دولت‌ها، احزاب و نخبگان را به سمت یک مرکز یا قدرت فراملی سوق داده و ملت را تشویق به اتحاد فراملی کرده و دست دوستی و همکاری فرامرزی دراز می‌کند، تامین مقاصد و منافع آنها است. همچنین سازگاری درونی و آرمان مشترک و حتی دشمنان مشترک می‌توانند زمینه این اتحاد و همکاری را فراهم کنند که در روند تشکیل و موفقیت اتحادیه اروپا سازگاری درونی و پیوستگی اجتماعی - اقتصادی، احساسات و ادراکات مشابه بارز بود.

روند شکل‌گیری بحران کرونا

واژه «بحران» معادل "Crisis" در زبان انگلیسی است و از پزشکی وارد علوم اجتماعی، اقتصاد و سیاست شده است. در پزشکی به وضعیتی "بحران" اطلاق می‌شود که ارگانسیم دچار بی‌نظمی شده و به خطر افتاده است. در زمینه مسائل اجتماعی، زمانی که جامعه یا سازمان از شرایط عادی خارج شده و دچار آشفتگی می‌شود، وضعیت بحران حاکم است. بحران شرایطی غیر عادی است که در آن مشکلات ناگهانی و پیش‌بینی نشده به وجود می‌آید و در چنین شرایطی هنجارها و ارزش‌های مرسوم دیگر کارایی ندارند و به عبارتی دیگر هر واقعه‌ای که سبب بی‌نظمی و هرج‌مرج در یک سازمان یا جامعه‌ای گردد و منافع آشکار و پنهان آنها را به مخاطره بیندازد، بحران نامید می‌شود [۴۵].

جامعه بین‌الملل در طول تاریخ بحران‌های مختلفی را پشت سر گذاشته و توانسته با پرداخت هزینه‌های گزاف بیرون آید. در دهه دوم قرن بیست یکم ویروس کرونا نخست در شهر «ووهران چین» کشف شد و میلیون‌ها انسان را مبتلا کرد و جان هزاران نفر را گرفت. شیوع کرونا در اروپا وضعیتی متفاوت پیدا کرد و با افزایش تعداد مبتلایان توانایی اتحادیه اروپا در مقابل با این بحران در حاله‌ای از ابهام فرو رفت، این «سونامی ویروسی» چالشی عظیم برای اتحادیه اروپا در عمل به شعار «وحدت در عین کثرت» محسوب می‌شود، مورد انتقاد قرار گرفته است. اتحادیه به خاطر عدم حمایت به موقع از کشورهای زبان دیده و نیازمند کمک‌های پزشکی مورد نکوهش قرار گرفت. برخی روزنامه نگارها خاطر نشان کرده‌اند که کشورهای عضو اتحادیه اروپا با بدترین بحران اقتصادی و مالی برخاسته از بیولوژی در طول یک نسل مواجه شده‌اند و انتظار می‌رود که اتحادیه اروپا به کشورهای رنج دیده مانند ایتالیا و اسپانیا کمک کند. آنها اتحادیه اروپا را به خاطر عدم امدادسانی به ایتالیا از لحاظ کالاهایی نظیر ماسک، تخت بیمارستانی، دستگاه‌های تنفسی، کیت‌های آزمایش و بخش مراقبت‌های ویژه مورد انتقاد قرار داده‌اند. کشورهای عضو به علت عدم آمادگی، غافلگیر شدند و در مقابله با کرونا واکنش‌های متفاوتی داشتند.

بعضی از کشورها برای حفاظت از اتباع خود مرزهای ملی را بر روی اتباع دیگر کشورهای اتحادیه محدود کردند و برخی دیگر در اقدام غیر انسانی به دزدیدن ماسک‌ها و دیگر اقلام بهداشتی کشورهای دیگر مبادرت نمودند [۴۶]. با این اقدامات یکجانبه، هویت اتحادیه اروپا به چالش کشیده شد و همچنین جریان‌های راست‌گرا و پوپولیستی در اروپا خواهان بسته شدن مرزها شدند و از این فرصت در راستای منافع حزبی خود استفاده می‌کردند. کشورها برای کنترل اوضاع و کاهش ابتلا و مرگ میر شهروندان شان، اقدامات اورژانسی انجام دادند. با تعطیلی واحدهای تجاری، تولیدی، خدماتی و صنعتی از یک طرف، بیکاری و از دست رفتن درآمد روزانه، سقوط بازارهای بورس و کاهش قیمت نفت، اتحادیه اروپا با بحران اقتصادی دیگری مواجه گردید. رئیس کمیسیون اروپا شوک ناشی از ویروس کرونا به اقتصاد اتحادیه را بعد از شوک ناشی از رکود در سال ۱۹۳۰ میلادی شدیدتر می‌داند و پیش بینی کرده اقتصاد حوزه یورو ۷٫۵ درصد کوچکتر خواهد شد و تولید ناخالص ملی در محدوده اتحادیه ۹ درصد تا پایان سال میلادی کاهش می‌یابد. با طولانی شدن قرنطینه، خشونت‌های خانوادگی هم افزایش می‌یابد و اروپا را با یک ابر بحران با ابعاد گسترده مواجهه نموده است [۴۷].

آثار کرونا ویروس بر اتحادیه اروپا

موسسه روابط بین‌الملل هلند که یک آکادمی و اتاق فکر مستقر در لاهه است در گزارشی به بررسی عملکرد اتحادیه اروپا در پی شیوع کرونا پرداخت و این بحران را نه تنها تهدیدی برای سلامت، اقتصاد و امنیت کشورهای اروپایی بلکه این بحران موجودیت اتحادیه اروپا را تهدید خواهد کرد. این اپیدمی مشکلات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی گسترده‌ای در سطح جهان و منطقه ایجاد کرد و یک شوک به سیستم بین‌المللی وارد نمود [۷]. تبعات بحران کرونا در اتحادیه اروپا به شرح ذیل به آنها پرداخته می‌شود:

۱- پیامدهای اقتصادی بحران کرونا در اروپا

اثرات اقتصادی اپیدمی کرونا ویروس بسیار متفاوت و گسترده است. صندوق بین‌المللی پول (آی‌ام‌اف) نام این بحران اقتصادی را قرنطینه بزرگ گذاشته است و اعلام کرده رکود ناشی از کرونا در ۹۰ سال اخیر بی سابقه بوده است. ترس از گسترش بیماری، دولت‌ها را وادار نموده برای مهار شیوع آن و حفاظت از کارگران اقدام به تعطیلی کارخانه‌ها و دفاتر شرکت‌ها نمایند که نتیجه آن کاهش تولید و شوک عرضه در بازار را به دنبال دارد. با اقدامات قرنطینه‌ای ارتباط اجتماعی کاهش می‌یابد و مسافرت‌ها، استفاده از رستوران‌ها و... محدود شده و مشاغل مرتبط دچار مشکل جدی می‌شوند. اگر به مشکلات نقدینگی و کاهش تولید در اثر ماندن کارگران در منزل توجه نشود، شرکت‌ها و کارخانجات مجبور به

اخراج کارگران خواهند شد که این نیز مشکلات خود را دارد. بازار بورس در اروپا و آمریکا سقوط کرد و نفت به پایین ترین قیمت خود در ۵۰ سال گذشته رسید. مراجعات به فروشگاه‌ها زیاد شد، تقاضا زیاد و عرضه به دلیل تعطیلی کاهش یافت. در همین رابطه کمیسیون اروپا پیش بینی کرده است که اقتصاد حوزه یورو در سال ۲۰۲۰ تا حدود هفت و نیم درصد کوچک تر خواهد شد و تولید ناخالص ملی در حوزه یورو در سال ۲۰۲۰ تا حدود ۸ درصد در مقایسه با سال ۲۰۱۹ کاهش می‌یابد [۳۶]. این رکود باعث کسری بودجه و بدهی‌های دولتی به دلیل تعطیلی کسب و کار می‌شود و هشدار داده است که بعضی کشورها همچون یونان، ایتالیا، اسپانیا و پرتغال شکننده‌تر هستند. بانک مرکزی بریتانیا از رکود بی‌سابقه اقتصاد این کشور خبر داد به طوری که کارشناسان این سازمان گفته‌اند حتی اگر مقررات رفت آمد هم برداشته شود، ۱۴ درصد اقتصاد آن کشور در سال جاری افت خواهد کرد. براساس گزارش بانک بازسازی و توسعه اروپا در خصوص بحران کرونا در منطقه اتحادیه اروپا پیش بینی کرده، اقتصاد اروپا براساس این ویروس بخش‌های زیادی از آن آسیب پذیر خواهد بود. اقتصاد بلغارستان در سال ۲۰۲۰، کاهش ۵ درصدی تولید ناخالص ملی را خواهد داشت و اقتصادهای نوظهور شرق اروپا عواقب بدی خواهند داشت. در بالکان غربی اقتصاد کشورهایی چون بوسنی و مقدونیه شمالی ضربه مهلکی خواهند دید. در کشورهای آلبانی و مونتنگرو در صنعت گردشگری خسارات زیادی وارد می‌شود. پیش بینی شده صربستان با کاهش ۳٫۵ درصدی تولید ناخالص ملی همراه خواهد شد. همچنین صنعت گردشگری در اروپای شرقی نظیر بلغارستان، یونان و قبرس با کاهش می‌یابد. در این گزارش آمده که اروپای مرکزی در صنعت خودرو متحمل آسیب خواهد گردید [۴۸، ۴۹].

آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان به نقل از پایگاه اینترنتی روزنامه دیوید تلگراف اعلام داشته که این کشور با بزرگترین بحران از زمان جنگ جهانی دوم مواجه است و صندوق بین‌المللی پول اعلام کرده اقتصاد آلمان ۷ درصد کوچکتر می‌شود و فرانسه اعلام کرده در صنعت گردشگری با شروع ویروس کرونا ۱۰ میلیارد یورو متضرر شده است. براساس آمار بخش هتل داری لندن در راستا و اجرای طرح‌های پیشگیری از گسترش ویروس موجب خسارت ۲۰ درصدی هتل‌های معروف شده که این میزان ۱۴ میلیارد دلار برآورد شده است. در زمینه صنعت حمل نقل هوایی، خسارات زیادی ناشی از عدم تقاضای مسافر و بار متحمل شده‌اند. کاهش مسافرت‌ها در مقایسه با اوایل سال ۲۰۲۰ روزانه حدود ۸۰ درصد کمتر شده است. در این دوره صنایع هوایی و حتی تولیدکننده‌های هواپیما بسیار صدمه دیدند از جمله ایرباس مجبور شد ۱۵ هزار نفر از کارکنان خود در سطح اروپا را اخراج کند. به تبع آن حمل و نقل عمومی به دلیل دستورهای قرنطینه خانگی کاهش یافت و حمل و

نقل بار به‌عنوان پیامد مستقیم محدودیت سفر و کاهش فعالیت‌های اقتصادی کاهش یافت و موجب بیکاری بیشتر کارگران شده است [۳۶]. در تحقیقات کولیر و هوفر رشد اقتصادی منفی ریشه در جنگ داخلی در سیرالئون ۱۹۹۱، در یوگسلاوی سابق در سال‌های ۱۹۸۸-۹۲ رشد اقتصادی ۲۰ تا ۲۵ درصد کاهش و ایجاد بحران داخلی و نهایت تجزیه کامل کشور یوگسلاوی را در پی داشت [۴۰]. در گزارش صندوق بین‌المللی پول آمده، اگر کمک‌های دولتی کشورهای بحران زده به‌طور ناعادلانه به نفع شرکت‌های بزرگ و نه برای عموم مردم تقسیم شود، به‌عنوان نمونه به اکوادور، شیلی و جنبش "جلیقه زردها" در فرانسه اشاره کرد. به این ترتیب شورای اروپا و کمیسیون اروپا در یک تحلیل و جمع بندی در مورد علل شکنندگی اقتصاد کشورهای عضو اتحادیه در مقابله با آثار شیوع کرونا و رکود ناشی از بحران به عوامل مختلفی اشاره کردند و بیشترین رکود و آسیب در کشورهای جنوب اروپا نظیر ایتالیا، اسپانیا، کرواسی، فرانسه و پرتغال بوده و در برخی اعضای اروپایی مثل لهستان، دانمارک آسیب کمتری دیده‌اند که این عوامل به شرح زیر می‌باشند:

سختگیری این کشورها در کنترل شیوع ویروس؛ شکنندگی اقتصاد و ضعف آن در برابر اقدامات انجام شده جهت مقابله با کرونا؛ عوامل بالقوه همچون میزان بدهی عمده که ناشی از عدم توانایی دریافت وام؛ کیفیت حاکمیت در مورد اقدامات اولیه ساختاری اقتصاد و سطح بدهی عمومی و میزان مقاومت در مقابل آثار کرونا، در این مورد کیفیت عملکرد عوامل دولتی، اقتصادی و خصوصی نقش مهمی خواهند داشت و دولت‌ها با حاکمیت بهتر و مقتدر و نهادهای قدرتمند حاکمیتی تاب آوری و مقاومت بیشتر دارند و اقتصاد آنها کمتر آسیب می‌بیند. اگر چه همه کشورهای اتحادیه از شوک ناشی از کرونا آسیب دیده‌اند اما برای برخی آسیب کمتر و برخی دیگر شکنندگی آنها بسیار بوده است. بیشترین رکود و آسیب در کشورهای جنوب اروپا نظیر ایتالیا، اسپانیا، کرواسی، فرانسه و پرتغال بود و تولید ناخالص ملی آن ۱۲ درصد کاهش پیدا کرد و برخی دیگر از اعضای اروپایی مثل لهستان، دانمارک آسیب کمتری دیده‌اند. (۳۸)

اداره آمار آلمان اعلام کرده بحران کرونا پیامد سنگینی بر اقتصاد آن داشته است به‌طوری که بنگاه‌های زیادی ورشکسته و مشاغل زیادی نابود شدند در نتیجه حدود یک پنجم از جامعه فقیرتر شده‌اند. به گفته «نی کلاس اشمیت» سیاستمدار اهل لوکزامبورگ در مصاحبه با «خبرگزاری اسپوتنیک» افزوده که نرخ بیکاری در اتحادیه اروپا در ماه ژانویه ۲۰۲۱، به ۷/۳ درصد رسیده که نسبت به سال گذشته (۲۰۲۰) ۷ درصد افزایش یافته است. وی توضیح داد که اکنون براساس آیدمی کرونا ۶ میلیون شغل در اتحادیه اروپا از بین رفته و تقریباً ۳ میلیون جوان بیکار شده است. به‌طور میانگین،

نرخ اشتغال (شهروندان ۲۰ تا ۶۴ سال) بین ۲۷ عضو اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۰ به ۷۲٫۴ درصد رسید که در مقایسه با سال ۲۰۱۹ کاهش حدود یک درصدی را نشان می‌دهد. این در حالی است که در کشورهای غیر صنعتی مانند قاره افریقا، نرخ بیکاری به اندازه اتحادیه اروپا افزایش پیدا نکرده است علت آن اعمال سیاست‌های قرنطینه عمومی و پروتکل‌های فاصله اجتماعی در کشورهای اروپایی است. نرخ بیکاری زنان در اروپا مانند مردان افزایش چشمگیری را به ثبت رسانده اما در مقایسه با نیروی کار مرد اروپایی، آهنگ رشد به مراتب کندتری داشته است، به نحوی که نرخ اشتغال زنان در سال ۲۰۲۰ با حدود ۵ درصد کاهش نسبت به ۲۰۱۹ به ۶۶٫۸ درصد در کل اتحادیه اروپا رسیده است. شاید به توان گفت تنها نکته مثبت موج بیکاری ناشی از پاندمی کرونا در اروپا، کاهش عمق شکاف جنسیتی در بازار کار بوده که از ۱۱٫۷ درصد در سال ۲۰۱۹ به ۱۱٫۳ درصد در سال گذشته میلادی رسیده و این موضوع با استقبال فعالان حقوق زنان و کارگران در اروپا نیز مواجه شده است [۵۰].

صنعت گردشگری در اروپا به شدت تحت تاثیر کرونا قرار گرفته، در تحقیقی مقایسه‌ای ۲۰۱۹ نسبت به ۲۰۲۰ نشان می‌دهد که ورود توریسم در کشورهای اروپایی به میزان زیادی بین ۸۴ تا ۹۸ درصد کاهش یافته است [۳۶]. سازمان جهانی گردشگری در گزارشی در شبکه ۲۴ فرانسه اعلام نمود بیش از ۱۰۰ میلیون نفر شغل خودشان را در بخش گردشگری از دست داده و بیکار می‌شوند. همچنین مرکز آمار انگلیس اعلام کرد شمار کسانی که برای دریافت مزایای بیکاری در این کشور ثبت نام نموده‌اند به ۲٫۱ میلیون نفر رسیده است. در حالی که این کشور در رده پنجم کشورهای مبتلا به کرونا قرار دارد و بیشترین قربانیان در اروپا را دارد. براساس این آمار، انگلیس به واسطه آثار کرونا نرخ ۷۰ درصدی بیکاری را در اروپا دارد. همچنین شرکت «لوفت هانزا» خطوط هوایی آلمان اعلام کرده به واسطه محدودیت‌ها رفت آمد و کاهش مسافرت‌های هوایی ۲۲ هزار نفر شغل خود در این شرکت از دست می‌دهند. خشونت‌ها و ناآرامی‌ها مدتی بعد از کرونا در گوشه و کنار اروپا شروع شده است و کشورهای حوزه اتحادیه اروپا با نارضایتی مدنی همراه با خشونت و درگیری با پلیس و نیروهای امنیتی روبرو شدند. در کشور اسلونی هزاران دوچرخه سوار بر علیه محدودیت‌های اجتماعی و مشکلات ناشی از قرنطینه راهپیمایی نمودند. در کشور بلژیک هزاران نفر بر علیه سیاست‌های اعمال شده، مبارزه با فقر و تبعیض راهپیمایی نموده و با نیروهای امنیتی درگیر شدند این درگیری و خشونت با پلیس در آلمان، فرانسه، انگلیس و دیگر کشورهای اروپایی ادامه دارد [۴۳]. نتیجه یافته‌های خانم هافلر در مورد علل بحران‌های داخلی این بود که جمعیت جوان و بیکار می‌تواند فرصت یا انگیزه شورش را فراهم

منافع ملی و اهداف یکجانبه گرا خود و رفاه شهروندان خویش دادند و بعضی دیگر از کشورها از فروش ماسک محافظ به دیگر اعضا خودداری نموده و یک نوع ملی‌گرایی تجهیزاتی ایجاد نمودند [۷]. فقدان همبستگی اروپایی در ظاهر نشان‌دهنده این تصور است که یک بحران وجودی در اتحادیه اروپا وجود دارد هرچند این اتحادیه قابلیت‌های محدود در حوزه سیاست بهداشت عمومی دارد [۲۹]. بعضی از کشورها همدیگر را متهم به ضعف حاکمیتی در مدیریت بحران کرونا می‌کنند این مورد در همکاری‌های منطقه‌ای اتحادیه اروپا بیشتر نمایان شد. در تصویب بسته حمایتی و نجات اتحادیه اروپا این اختلاف میان کشورهای شمال که آسیب کمتری دیده بودند نسبت به کشورهای جنوب که بسیار درگیر بودند آشکار گردید [۲۹]. لذا این تنش و اختلافات میان سران اتحادیه مانع همگرایی منطقه‌ای می‌شود و ساز جدایی را در میان جوامع اروپایی به صدا درمی‌آورد. با این یکجانبه‌گرایی دولت‌های عضو اتحادیه، جرقه‌های واگرایی اروپایی زده شد که به‌عنوان آثار منفی سیاسی کرونا ویروس بود در این خصوص مکرون رئیس‌جمهور فرانسه اوضاع کشورش را جنگی اعلام کرد و کشور آلمان مرزهای خود را بر دیگر اعضا بست و برخی کشورها صادرات تجهیزات پزشکی را ممنوع کردند که با این عمل سرو صدای کشورهای دیگر عضو همچون فنلاند، نروژ و ... را درآورد و این عمل نقض معاهده اروپایی واحد و شینگن گردید. شکاف عظیم و عدم هماهنگی بین سران اتحادیه در بحران‌های قبلی مهاجرت دیده شده بود در این رابطه بلژیک که احساسات ضد بیگانه‌ستیزی در پی بمب‌گذاری تروریستی در فرودگاه بروکسل در مارس ۲۰۱۱ داشت و اروپای شرقی چون لهستان و مجارستان، مخالف ورود مهاجران بودند [۳۹]. همچنین فریاد نماینده اسپانیا از فقدان هماهنگی و مساعدت در اروپا را درآورد. «خاویر مورنو» سوسیالیست اسپانیا در پارلمان اروپا به شدت از عدم هماهنگی بین کشورهای عضو انتقاد کرد [۳۴]. پس از خروج انگلیس در دوران شیوع کرونا، صداهایی از خروج دیگر اعضای اتحادیه نظیر لهستان، ایتالیا و یونان به گوش می‌رسد در مورد ایتالیا در فروردین سال گذشته که ابتلا به کرونا به اوج خود رسیده بود از اعضای اتحادیه درخواست کمک پزشکی و تجهیزات نمود که هیچ‌کدام از اعضای اتحادیه پاسخ نداده و آمریکا با لهستان و رومانی پیمان‌های دفاعی دوجانبه امضا کرده و کاری به اتحادیه اروپا نداشته است. در واقع کشورهای اروپایی شرقی پس از فروکش کردن هیجان اولیه آزادی از بلوک شرق و عضویت در اتحادیه اروپا اکنون می‌بینند که می‌توانند پیمان‌های بهتری به‌طور جداگانه با آمریکا امضا کنند. همین موضع آمریکا در برابر اتحادیه اروپا کافی است تا موجودیت سیاسی آن زیاد جدی گرفته نشود. اکنون حتی ترکیه نیز به شدت قبل مشتاق عضویت در اتحادیه اروپا نیست. این اتحادیه در تصمیم‌گیری‌های سیاسی بسیار ضعیف

آورد اگر شرایط اشتغال نداشته باشد و با فشارهای اجتماعی، ازدحام در مراکز شهری موجب درگیری و تظاهرات خشونت‌بار می‌شود [۲۳] و همچنین عدم تعادل در رشد اقتصادی و نابرابری در اقتصاد می‌تواند تنش ایجاد کند. خانم هافلر در رساله دکتری خود به این نتیجه رسید که فقر، نارضایتی، مشکلات اقتصادی و همچنین درآمد پایین باعث ناآرامی و خشونت داخلی می‌گردد. ایشان بررسی کرد توزیع درآمد یکی از رایج‌ترین عوامل جنگ نابرابری است که پرخاشگری از سرخوردگی ناشی می‌شود و آن ریشه در محرومیت نسبی دارد و بین نابرابری و شورش یک رابط حقیقی و نزدیکی وجود دارد [۲۰].

۲- آثار اجتماعی کرونا ویروس در اتحادیه اروپا

کرونا ویروس بر مسائل اجتماعی انسان‌ها هم تاثیر بسزایی گذاشته، قرنطینه شدن در خانه و ایجاد محدودیت رفت‌آمد در طول زمان زیاد، انسان را دچار مشکلات زیادی می‌کند. ترس، اضطراب، اختلالات عصبی، افسردگی و انزوای اجتماعی ناشی از قرنطینه انسان را آزار می‌دهد. براساس یافته‌های تحقیق ارلن و همکارانش استرس ناشی از محدودیت منجر به عدم انعطاف و بدبینی بیشتر و خوش بینی کمتر می‌گردد [۴]. این محدودیت و قرنطینه سبب افزایش ۲۵٪ خشونت‌های خانوادگی و به تبع آن سواستفاده جنسی و فیزیکی و عاطفی می‌شود [۲۷]. «کینگز کالج لندن و ایسوس موری» نظرسنجی تازه‌ای از ۲۲۵۴ نفر انجام دادند که ۴۸٪ از شرکت‌کنندگان گفتند که بیش از حد معمول دچار اضطراب و افسردگی بودند. سازمان ملل هشدار داد خشونت‌های خانوادگی رو به افزایش است و دبیرکل سازمان امنیت و همکاری اروپا نسبت به افزایش جرم، خشونت و ناامنی در کشورهای اروپایی هشدار داده است. یکی دیگر از مشکلات اجتماعی در دوران همه‌گیری کرونا که مسئولان بهداشت جهانی هشدار داده‌اند، شیوع همه‌گیری «اخبار ساختگی» که این اخبار به اندازه خود ویروس خطرناک است، نمونه آن نامه‌ای جعلی به نام وزارت بهداشت اوکراین منتشر شد که در آن اعلام شده بود که ویروس کرونا به اوکراین رسیده این نامه به دست تعداد زیادی از مردم رسید و منجر به اعتراض کوچک و خشونت‌آمیز گردید [۳۶].

۳- آثار سیاسی بحران کرونا در اتحادیه اروپا

اپیدمی کرونا مجموعه‌ای از مشکلات سیاسی با ابعاد داخلی و بین‌المللی ایجاد نمود. اختلال در سیاست بین‌المللی و ایجاد تنش‌های جدید بین دشمنان و متحدان را تشدید کرد و رهبران سیاسی خصوصا کشورهای اروپایی به جای همکاری و مساعدت در چارچوب اهداف اتحادیه در مقابل شیوع کرونا، اولویت را به

عمل کرده که برای شرکت در مذاکرات برجام با ایران تنها با تشکیل تروئیکای حضور یابند. این گونه اختلافات فرصتی را برای گروه‌های مخالف اتحادیه و احزاب راست گرا هموار می‌کند. ظهور نهضت‌های و اتحادیه ستیز در چندین کشور عضو اتحادیه از دیگر آثار سیاسی کرونا ویروس است و به عبارتی دیگر قدرت گیری این احزاب راست گرا در اتحادیه این همگرایی را از الگوی مناسبی در مسیر همکاری و تعامل بین‌المللی و تفاوت‌های بسیار در یک جغرافیا قاره‌ای را شکل داد را با مخاطره مواجه خواهد کرد و حتی می‌تواند در رای انتخابات‌های آینده اتحادیه در پیروزی احزاب واگرا نقش مهمی داشته باشد [۱۶]. بحران کرونا بومی گرای و یکجانبه گرای را تشدید نمود روی آوردن به این سیاست‌های یکجانبه و واکنش فردی کشورها مانع آن می‌شود که اتحادیه بتواند به یک بازیگر منطقه‌ای و جهانی تبدیل شود. در این مورد زمانی که کشور ایتالیا در راستای اهداف همبستگی اروپایی خواستار فعال شدن مکانیسم اتحادیه برای حمایت از وی شد جوابی از طرف اعضا و اتحادیه دریافت نکرد و حتی بانک مرکزی اروپا درخواست حمایت مالی از ایتالیا را بی پاسخ گذاشت، در این عدم پاسخ اتحادیه کشورهای غیر اتحادیه نظیر چین، روسیه و کوبا به ایتالیا کمک نمودند، این حرکت‌ها نتیجه واگرایی و عدم همکاری دولت‌های عضو و تمایل دولت به اجرای سیاست و راهبردهای داخلی و تمرکز قوی روی مسائل ملی را نشان می‌دهد [۱۱] و گویای نارضایتی مردم از عملکرد نهادهای اروپایی و عدم ظرفیت دولت‌های ملی نسبت به مدیریت اقتصادهای ملی در پرتوی همگرایی می‌باشد. این جنبش‌ها به ناکارآمدی اتحادیه دامن می‌زدند و برخی از رهبران ملی گرا همچون (لوپن) در فرانسه اولین قربانی کرونا را اتحادیه می‌دانست و این گروه‌ها در اسپانیا و ایتالیا نسبت به عدم مساعدت و کمک اتحادیه به آنها، پرچم اتحادیه اروپا را به آتش کشیدند و از دولت‌های خود خواستند که در همکاری با اتحادیه تجدید نظر نمایند.

اختلافات و شکاف سیاسی در بحران مهاجرت و مالی گذشته میان کشورهای شمال اروپا چون آلمان و هلند و کشورهای جنوب اروپا چون ایتالیا، فرانسه و اسپانیا روی عرضه اوراق یورو وجود داشته که در بحران کرونا این اختلافها بسیار تشدید شده است. در این مورد ایتالیا، اسپانیا و فرانسه خواهان یک ابزار وام و انتشار اوراق کرونا برای رساندن خطرات به حداقل برای سرمایه گذاری بودند و استدلال کردند که بدون حمایت مالی اتحادیه با افزایش گرایش‌های پوپولیستی مواجه خواهد شد و کشورهای شمال به‌ویژه آلمان و هلند بر این عقیده هستند که کرونا موجب مخاطرات اخلاقی و انسانی می‌شود و عملکرد اتحادیه را تضعیف می‌نماید. وزیر دارایی هلند اظهار داشت که بی نظمی در کشورهای جنوب مانع پاسخگویی مناسب به وضعیت اضطراری بهداشت عمومی

می‌شود [۲۹]. «خاویر مورنو» سوسیالیست اسپانیا در پارلمان اروپا به شدت از عدم هماهنگی بین کشورهای عضو انتقاد کرد. گزارش‌ها در ماه‌های آینده نشان دهنده افزایش احساسات راست‌گرا و ملی‌گرایانه در آلمان بود که در پس اخبار مرتبط با کرونا مخفی می‌شد. یکی از عواقب سیاسی ناشی از کرونا عدم آمادگی دولت‌ها و ایجاد دیکتاتوری بالقوه بود. سران برخی از دولت‌های اروپایی با استفاده ابزاری، از پیامدهای کرونا با رواج اخبار دروغ و ساختگی در جامعه از آن بهره‌برداری اقتصادی و سیاسی می‌بردند. با شروع کرونا ویروس خیلی از حکومت‌ها آمادگی کافی برای مقابله با آن را نداشتند و به شیوه‌های مختلفی افکار عمومی جامعه را از پاسخ منحرف می‌کردند و شایعه می‌پراکندند. فرافکنی در مورد آثار کرونا یکی از نشانه‌های ضعف و ناتوانی دولت در انجام مسئولیت‌های خویش نسبت به مردم است. دولت مجارستان از کشورهایی بود که به علت عدم توانایی در برابر عواقب بحران کرونا اقدام به شایعه پراکنی و مقصر یابی جهت رهایی از پاسخ‌گویی به مردم بود. «ویکتور اوربان» نخست وزیر مجارستان شیوع ویروس کرونا را به مهاجران ارتباط داد و در اوایل ماه مارس مشاور امنیت داخلی مجارستان «گئورک باکوندی» در حالی که کسی در مجارستان مبتلا نشده بود به مهاجران ایرانی و پاکستانی نسبت داد و توپ را به زمین مهاجران انداخت و این بیانگر ناتوانی و عدم پاسخ‌گویی و فقدان آمادگی سازمان اداری مجارستان جهت مقابله با شیوع کرونا بود [۳۵]. کرونا موجب تقویت قدرت دولت در نقش سنتی خود به‌عنوان محافظ جامعه از تهدیدات خارجی شده است و باعث ایجاد دیکتاتوری‌های بالقوه در کشورهای لهستان و مجارستان می‌شود. در این مورد نخست وزیر مجارستان فرصت را مغتنم شمرد تا از آنچه دموکراسی غیرلیبرال را به سمت حکومت استبدادی رها کرده بود به حرکت درآورد و اعلام نمود که وضعیت اضطراری محدودیت در مجارستان به زودی از بین نمی‌رود و باعث افزایش قدرت دولت و کاهش نقش مردم می‌گردد. از دیگر آثار کرونا در اروپا باید به افزایش گرایش‌های ناسیونالیسم در زمان کرونا میان کشورهای اتحادیه اشاره کرد. بین دولت محلی ایالت کاتولونیا با مادرید بر سر اینکه کدام حوزه قضایی مسئول مقررات حبس است، درگیری ایجاد شده بود. در ایالت‌های بلژیک اختلاف میان مقامات فدرال و ایالتی بر سر تخصیص تجهیزات پزشکی و حفاظتی بروز کرده و دولت فرانسه به طور دائم با تاکید بر مزایای اشتراک گذاری از واحدهای با ظرفیت کم و انتقال بیماری به واحدها با ظرفیت بالا در راستای حفظ وحدت ملی و جلوگیری از درگیری‌های ملی و داخلی اقدامات لازم را همچون استفاده از قطارهای سریع السیر پزشکی، اتوبوس‌ها و هواپیماهای نظامی انجام داده است [۱۹].

واکنش اتحادیه اروپا به عواقب بحران کرونا

تجربه بحران‌های قبلی گویای آن است که تهدید میکروبی اختصاص به یک یا چند کشور نیست بلکه تهدید و شیوع آن در یک یا منطقه‌ای خاص به معنای تهدید برای همه جهان و کل بشریت است و کنترل این چالش بسیار گسترده‌تر از توان یک کشور و شاید یک سیستم سیاسی منطقه‌ای مانند اتحادیه اروپا هم باشد، نیازمند تصمیم و اقدام چند جانبه است [۱۸]. پیامدهای اقتصادی اجتماعی کرونا در اروپا شکاف‌های ناشی از سلسله بحران‌های پیشین این نهاد را عمیق‌تر و آینده موجودیت این اتحادیه منطقه‌ای را زیر سوال برده است، هرگونه اقدام ناسنجیده اتحادیه در مقابل با عواقب این اپیدمی، سرنوشت همبستگی اروپایی را تحت شعاع قرار خواهد داد. از آنجاییکه کرونا با حفظ جان شهروندان اروپایی به‌عنوان یک فوریت در ارتباط است و تاثیر منفی بر همگرایی اروپایی گذاشته است این سوال مطرح می‌شود که همکاری اروپایی در پساکرونا چه خواهد شد؟ در طی ده سال گذشته چندین بحران عمده نظیر بحران مالی، پناهندگان، حملات تروریستی، برگزیت و اکنون کرونا ویروس گریبان اتحادیه اروپایی را گرفته و موضوع موجودیت "دستاوردهای واقعی" مانند منطقه یورو، منطقه شینگن و امنیت شهروندان اروپایی را تهدید نموده است [۶]. سیستم‌های انعطاف پذیر و قدرتمند توان بیشتری برای عبور از بحران دارند و سیستم‌های ضعیف با چالش‌های بزرگی که از کرونا ناشی شده مواجه هستند در حقیقت هیچ کشوری به تنهایی حتی اگر قوی ترین قدرت جهانی و منطقه‌ای هم باشد نمی‌تواند در برابر این همه گیری مقاوم باشد بلکه نیازمند تفکر جهانی و منطقه‌ای مبتنی بر همبستگی جمعی و یک استراتژی ژئوپلیتیکی خواهد بود [۱۷]. البته اتحادیه اروپایی باید با استفاده از مکانیسم‌های خلاق و دموکراتیک با حفظ همبستگی از فروپاشی انسجام کارکردی نهادهای خویش جلوگیری کرده و از مسیرهای پیموده شده بحران‌های پیشین، دوباره پیمایی نکند. در مقاله‌ای به قلم «سسیلیا ریز کالا» پژوهشگر حقوق اروپایی و حقوق بشر در دانشگاه سن لویی، بروکسل که در نشریه بلژیکی «لالیبر» منتشر شد گفته است: «ژاک دلورس که از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۵ میلادی ریاست کمیسیون اروپا را برعهده داشت یک ماه پس از شیوع کرونا در اروپا سکوت را شکست و اعلام نمود فقدان همکاری و انسجام در اتحادیه اروپا خطر مرگ باری است که موجودیت این همگرایی را تهدید می‌کند.» نه تنها سیگنال‌های خطر از طرف «ژاک دلورس» بلکه رسانه‌ها و صاحب‌نظران و تحلیلگران زیادی بر چالش‌هایی که اتحادیه اروپا با آنها دست پنجه نرم می‌کند و از شکاف‌های عمیقی که در همکاری اقتصادی در تضعیف ارزش‌های بنیادین انسانی آشکار شده است و این سیگنال‌ها گویای آن است که همبستگی اروپایی در دو راهی مرگ و زندگی قرار دارد. به نظر می‌رسد تامل

نسبت به بحران‌های پیشین اتحادیه اروپا نظیر بحران مالی ۲۰۰۸ و بحران پناهندگان ۲۰۱۶ می‌تواند نقشه راهی جهت مدیریت بحران کرونا باشد [۵۰]. فقدان همبستگی اروپایی در ظاهر نشان می‌دهد که این یک بحران وجودی برای اتحادیه اروپایی است هرچند این اتحادیه قابلیت‌های محدودی در حوزه سیاست بهداشت عمومی برخوردار است [۲۹] و افزایش نارضایتی اجتماعی نسبت به اتحادیه اروپا را در پی دارد. اتحادیه در چارچوب ضرورت‌های لازم برای غلبه بر بحرانی که موجودیت آن را مورد هدف قرار داده است در تلاش بوده که از خود بحران کرونا جهت نجات همکاری اروپایی استفاده نماید و از خود بحران همبستگی بسازد. اولین موضوعی که اتحادیه باید به‌صورت فوری در دستور نهادهای اروپایی قرار گیرد، سلامت و بهداشت شهروندان اروپایی است که برخلاف بحران‌های قبلی ضربه مهلکی به همگرایی اروپایی وارد کرد. به این ترتیب بخش بهداشت اروپایی در برابر کرونا نشان داد، بسیار شکننده و آسیب پذیر می‌باشد و این شکنندگی سیستم بهداشت بخشی از آن میراث بحران‌های قبلی است که در بحران اقتصادی ۲۰۰۸ هزینه‌های زیادی بر دولت‌ها بار نمود و شواهدی از کاهش کلی هزینه‌های بخش سلامت عمومی گزارش شده است. در این زمینه سازمان همکاری اقتصادی توسعه گزارش داد: که بعد از بحران اقتصادی سرانه سرمایه‌گذاری بهداشتی در ایتالیا تا سال ۲۰۱۳ کاهش یافته است. برای پاسخ گویی و ثبات ظرفیت سیستم بهداشتی اعضای اتحادیه کمیسیون اتحادیه و سازمان همکاری اقتصادی توسعه مجموعه‌ای از شاخص‌هایی را توسعه داده که منعکس کننده ثبات و پایداری طولانی منابع و واکنش‌های کارآمد و حاکمیت قوی از جمله برنامه ریزی و پیش بینی زیر ساخت بهداشت و سلامت است. اتحادیه باید بتواند صلاحیت‌ها و اختیارات خود را افزایش دهد. با توجه به سنگینی هزینه‌های عمومی مراقبت بهداشتی این موضوع باعث کاهش تحقیقات پزشکی و عدم استراتژیک هماهنگ و آماده سازی کشورها در مقابل اپیدمی می‌شود. آنچه در اوایل شیوع کرونا در اروپا و حتی بعد از گذشت چند ماه در عملکرد اعضا و نهادهای اروپایی نمایان گردید، یکجانبه گرایی بود و نشان داد که جهان و اروپا در مبارزه با اپیدمی استراتژی واحد و منظمی نداشته و کشورها به‌ویژه اعضای اروپایی فاقد آمادگی و مکانیسم هماهنگ برای جلوگیری از شیوع بودند [۳۲]. همانطور که اتحادیه در مقابل با بحران‌های پیشرو تا لبه پرتگاه سقوط و فروپاشی رفته اما توانسته از شرایط بحرانی بیرون آید باید سران اتحادیه آن را برای بحران‌های آینده، چابک نمایند تا در برابر هر بحرانی شکننده نشود. به‌طوری که بعد از خروج انگلیس از اتحادیه و عدم ناکارآمدی اتحادیه خیزش جریان‌های پوپولیستی و ملی گرایی در سایر کشورهای اروپایی سیگنال‌هایی از ایتالیا، گزیت و خروج کشورهای نظیر لهستان، مجارستان، یونان

و دانمارک از اتحادیه می‌رسد. اتحادیه جهت تقویت حاکمیت خود و حفظ همبستگی اروپایی نیازمند تاب آوری و قدرت انعطاف پذیری اقتصادی سیاسی و... پایداری سیستم‌های بهداشتی عمومی است و باید همه ظرفیت‌ها و توانایی‌های خویش را بسیج نماید زیرا شهروندان انتظار به‌کارگیری همه توان اتحادیه هستند [۳۲]. عواقب کرونا، اهمیت بهداشت عمومی و سیاست‌های بهداشتی اتحادیه اروپا را آشکار کرد. اگر اتحادیه اروپا نتواند تهدیدهای اساسی و بنیادی علیه سلامت شهروندان خویش را مدیریت کند در این صورت عملکرد اتحادیه در حمایت از شهروندان خویش مورد تردید قرار می‌گیرد. نهادهای اروپایی باید جهت تقویت اتحادیه اقدامات ذیل را انجام دهند.

نخست با تامین اعتبارات لازم و افزایش ظرفیت آزمایش‌های بیماران و جمع آوری اطلاعات در مورد کرونا، این داده‌ها را در اختیار کشورهای عضو قرار دهد؛ دوم، ایجاد یک استراتژی مشترک و جمعی اروپایی، جهت تهیه و ساخت واکسن و رساندن تجهیزات، ماسک و دیگر لوازم پزشکی کافی به شهروندان اروپایی؛ سوم، نهادهای اتحادیه و اعضا باید قادر باشند در مقابل هر بحرانی، یک راهبرد مشترک اروپایی و براساس آن جمله معروف «که یکی برای همه و همه برای یکی» اتخاذ نمایند و به کمک یکدیگر بشتابند. این تغییرات انعطاف‌پذیری بخش بهداشت اروپایی را تقویت می‌نماید. با وجود آنکه برخی خواستار آن هستند که بخش بهداشت در خارج از صلاحیت اتحادیه و در اختیار دولت‌ها و در صلاحیت ملی قرار بگیرد اما گستردگی بحران کرونا که بر سایر جنبه‌های سیاست‌گذاری اتحادیه نظیر منطقه شینگن، بازار واحد، نظم بودجه‌ای یورو و سازوکار حمایت مدنی را تحت تاثیر خود قرار داد و نشان داد اگر امر سلامت در اتحادیه به دولت‌ها واگذار گردد مشکلات زیادی در این عرصه بوجود می‌آورد. در این زمینه برنامه‌های مختلفی در سطح اتحادیه همچون ایجاد سازوکار، رصد و برنامه ریزی برای ارزیابی توافق بر سیاست‌ها و ایجاد رویه‌های تصمیم‌گیری کارآمد، حمایت از صنایع استراتژیک به‌ویژه صنایع دارویی و پزشکی، ایجاد رهیافتی برای هماهنگی تحقیقات ملی در زمینه بیماری‌های همه‌گیر و تجدید نظر در رویه‌های همکاری کنسولی اتحادیه در سایر کشورها مطرح شده است. به این ترتیب اتحادیه باید توانایی حمایت از اعضای خویش در سخت‌ترین زمان ممکن را داشته زیرا عدم موفقیت اتحادیه در حمایت از اعضای آسیب‌پذیر خود نه تنها به اقتصاد این کشورها آسیب می‌زند بلکه بر سیاست‌های منطقه‌ای و نگرش‌های اجتماعی نیز موثر است و باعث تضعیف جایگاه جهانی و منطقه‌ای خود در صحنه بین‌الملل می‌شود و ممکن است در صورت ادامه روند ناکامی در حمایت از اعضا جایگاه خویش را در صحنه جهانی از دست دهد [۴۲]. در زمینه اقتصادی این بحران، اتحادیه را با چالش‌های عمده بودجه‌ای

مواجه کرده است. سیاست یکپارچگی، حمایت قوی برای ثبات بودجه‌ای و سرمایه‌گذاری عمومی در کشورهای عضو و مناطق اتحادیه اروپا محدودیت‌های بودجه‌ای سنگینی ایجاد کرده که با حمایت از سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های تجاری و مشاغل می‌تواند به رفع چالش‌های پیش‌رو و تاب آوری اتحادیه در مقابل بحران‌های آینده کمک کند [۳۱]. انعطاف‌پذیری عموماً به‌عنوان توانایی غلبه اتحادیه بر عواقب ناشی از بحران است و توانایی حفظ تعادل پایدار به‌عنوان مکانیسم مقابله در برابر بحران می‌شود و از هم‌پاشیدگی اقتصادی-سیاسی اتحادیه در طول بحران جلوگیری می‌کند [۱۴]. سران اتحادیه اروپا باید به تقویت ارزش‌های دموکراتیک و جمعی در سراسر اتحادیه توجه ویژه‌ای داشته باشند. اتحادیه برای تقویت رهبری هنجارهای جهانی و تاثیر بر ارزش‌های دموکراتیک رویکرد شرطی که در واکنش به ارائه بسته حمایتی اتحادیه اروپا به این بیماری همه‌گیر تعبیه کردند که شامل یک عنصر سیاسی جدید است. برای اولین بار، اتحادیه اروپا پایبندی به قانون اتحادیه را یک شرط ضروری برای پرداخت پول اتحادیه اروپا به کشورهای عضو دانست و مکانیزمی را ایجاد کرد که پرداخت‌ها را در راستای اجرای قانون به اعضا بدهند. استفاده گسترده‌تر از مکانیزم همکاری تقویت شده، انعطاف‌پذیری و سازگاری بیشتری را برای کشورهایی که با سرعت‌های متفاوتی حرکت می‌کنند و به چارچوب‌های مختلف سیاسی نیاز دارند، فراهم می‌کند. قطعا در کنار عناصر مادی تقویت حاکمیت اتحادیه باید به عناصر غیرمادی و هنجاری آن هم ضرورت اساسی دارد بر این اساس طبق نظر «بارو سو» قدرت هنجاری و ارزش اتحادیه به‌عنوان مزیت نسبی برای ارتقا موقعیت آن محسوب می‌شود [۲۶]. در بررسی که پارلمان اتحادیه اروپا در مورد افزایش خطرات ثبات در اتحادیه انجام داد، اکثر قریب به اتفاق پاسخ دادند که اتحادیه باید از قابلیت‌های بیشتری برای مقابله به بحران‌های عمده داشته باشند. همزمان با ادامه شیوع بیماری همه‌گیر در سراسر اروپا، گسترش بیشتر خسارات اقتصادی و اجتماعی-همراه با چالش عمده لجستیکی، مالی، طرح واکسن- که هم در سطح ملی و هم در سطح منطقه‌ای می‌تواند باعث ایجاد نارضایتی عمومی و روشن کردن سیاست‌های داخلی و سیاسی شود که ثبات اجتماعی و سیاسی را تهدید می‌کند. از زمان شیوع بیماری همه‌گیر در اروپا هزینه‌ها عمدتاً برای اقدامات مراقبت‌های بهداشتی کوتاه مدت بوده درحالی که سرمایه‌گذاری‌های عمومی و خصوصی در تحقیق و توسعه باید با سرمایه‌گذاری خصوصی همسو باشند و وضعیت اتحادیه اروپا را در مسیر رشد و تاب آوری قرار دهد. مکانیزم‌ها در بخش صنعت می‌تواند تاب آوری اقتصاد اتحادیه را تقویت کند. برای اطمینان از تاب آوری و انعطاف‌پذیری اقدامات ملی و اتحادیه اروپا باید تنوع دسترسی به مواد خام را حمایت کرد. پارلمان اروپا باید کشورهای عضو

آزمون سخت قرار داد. از آنجایی که کرونا سلامت، حیات و حقوق بنیادین انسانی شهروندان اروپایی به‌عنوان یک فوریت ارتباط دارد اما برخلاف بحران‌های قبلی روح همکاری اروپایی را مورد سوال قرار داده و با گسترش این بحران، عدم آمادگی و اعمال یک‌جانبه آنها موجودیت اتحادیه را از جهات مختلف به چالش کشاند. آثار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی زیادی بر کشورهای اروپایی داشته همچون یاس و ناامیدی شهروندان اروپایی از مساعدت و حمایت نهادها و ارگان‌های اتحادیه اروپایی، ظهور گرایش‌های ملی‌گرای و تقویت رویکردهای پوپولیستی و احزاب راست‌گرا و اروپاگریزی در مقابل همگرایی اروپایی، تشدید شکاف میان کشورهای شمال و جنوب درگیر کرونا ایجاد خودکامگی و دیکتاتوری در میان بعضی رهبران سیاسی اروپایی، رکود، فقر و بیکاری از پیامدهای شیوع کرونا در اتحادیه اروپایی است. مهار اثرات اقتصادی و اجتماعی این اپیدمی مستلزم اقدام‌های سیاسی در سطح فراملی و افزایش همکاری‌های بین‌المللی است. با توجه به پیامدهای ناگوار کرونا در اتحادیه اروپایی گویای آن است که همکاری اروپایی پساکرونا شرایط سختی پیش رو دارد کما اینکه برخی تصور می‌کنند که گستردگی آثار کرونا موجب فروپاشی اتحادیه گردد. به این ترتیب اتحادیه اروپا می‌تواند تهدید کرونا را به یک فرصت طلایی جهت نفوذ بیشتر در سطح جهانی تبدیل کند و از قدرت نفوذ خود جهت شکل‌گیری قانون و اعمال نفوذ در شبکه‌های جهانی استفاده کند. انسجام داخلی، حمایت از حقوق بشر، دموکراسی، نقش قوی در حاکمیت جهانی و منطقه‌ای پیش‌نیاز این قدرت هنجاری و دگردیسی‌شونده اتحادیه اروپا است و همچنین می‌تواند با استفاده از تجربیات بحران‌های گذشته به اصلاح در زمینه حکمرانی و هنجار سازی، تغییر در روند تصمیم‌گیری خصوصا در مورد مقابله با بحران‌ها به تقویت تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری اتحادیه اقدام نماید. اروپا باید آمادگی خود را برای دامنه وسیع‌تری از خطرات بزرگ و فراتر از اپیدمی و حتی گسترده‌تر از مراقبت‌های بهداشتی افزایش دهد و خود را به یک مرکز پویا برای جلوگیری از خطرات فاجعه‌بار تجهیز نماید که این مرکز با سازمان‌ها و ادارات اروپایی چون امنیت اطلاعات اروپا، اداره امنیت، بازار اروپا و اداره بانکداری هماهنگ بوده و سیاستگذاران اروپایی را در مورد تهدیدات مهم و خطرات در حال رشد، آگاهی و هشدارهای پیشگیرانه دهد. بحران کرونا در کنار چالش‌های جهانی و منطقه‌ای خود، فرصت‌هایی برای پیشرفت اقتصادی، سیاسی و اجتماعی داشته از جمله: توسعه خرید دیجیتال تا آموزش‌های مجازی، تشکیل کنفرانس‌ها و نشست‌های علمی و سیاسی ویدئویی، صله رحم مجازی، گسترش گردشگری و توریست دیجیتال، کم‌شدن گازهای گلخانه‌ای، نفس کشیدن محیط زیست و ...

اتحادیه را به سرمایه‌گذاری در صنایع استراتژیک تشویق کند [۲۵]. یکی از بزرگترین اقدامات اتحادیه از زمان شیوع کرونا در اتحادیه اروپا در راستای کاهش آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از کرونا با همکاری و مساعدت اعضا یک پکیج را تهیه و ارائه نمود، نخست یک بسته آن ۵۴۰ میلیارد یورو برای حمایت از مشاغل و کارگران کشورهای عضو در نظر گرفتند سپس برای کمک به اعضای آسیب‌پذیر اقدامات سریعی در مسیر بودجه انجام داد که در این رابطه ۳۷ میلیارد یورو برای حمایت از کشورهای اتحادیه و شهروندان آنها جهت مبارزه با کرونا در نظر گرفت و حدود ۸۰۰ میلیون از طریق صندوق همبستگی اتحادیه برای کشورهای که بیشترین آسیب از کرونا متحمل شده جهت اصلاح بهداشت عمومی آنها اختصاص داد [۲۴]. کیفیت حاکمیت در کشورهای مختلف اتحادیه بر تاب‌آوری در شوک ناشی از کرونا تاثیر گذاشت و برای موفقیت پاسخ‌های هدایت‌شده اتحادیه اروپا کلیدی خواهد بود. یکی اصلاحات ساختاری برای بهبود کارایی اقتصادی و افزایش اثربخشی سازمانی برای رشد و دیگری با تامل اولیه اتحادیه اروپا یک استراتژی جامع برای مقابله با این بیماری اتخاذ کرد که بسیج عمومی همه منابع منطقه‌ای را همراه داشت و هدف از آن استراتژی افزایش بلندمدت به سمت مدل‌های اقتصادی پایدار و فراگیر است. اثر بخشی بهبود حمایت از اتحادیه اروپا و تبدیل ساختار اقتصادهای منطقه‌ای به یک نقطه عطف برای دوام و انعطاف‌پذیری پروژه اتحادیه اروپا خواهد بود [۲۳]. اتحادیه اروپا باید تمام برنامه‌های خویش در راستای مقابله با هر بحرانی را در چارچوب معاهدات منطقه‌ای خویش استوار سازد و حاکمیت قانون را در سراسر اتحادیه مستقر نماید [۲۲]. اگر اتحادیه اروپا بخواهد آمادگی و پاسخ‌گویی مناسبی در زمینه‌های پاندمی‌های آینده داشته باشد؟ باید استراتژی پیشگیرانه ترسیم کند و از طریق منابع و تبادل اطلاعات به هشدار زود هنگام اقدام کند چرا که همه گیری قابل پیش‌بینی بود. بی‌تردید با گذر از دوران سخت شیوع گسترده کرونا در کشورهای اروپایی و رسیدن به آرامش نسبی و کنترل اوضاع، سیاستگذاران کلان ملی کشورهای اروپایی بار دیگر به سمت اتحادیه و تصمیم‌گیری کلان در سطح اتحادیه به همگرایی اروپایی برمی‌گردند و با عبرت‌گیری از کرونا به اصلاح امور حکمرانی منطقه‌ای اقدام خواهند کرد.

نتیجه‌گیری

این بحران یک آزمون مقاومت برای فعالیت‌های جهانی و منطقه‌ای همچون اتحادیه اروپایی است. همگرایی اروپایی در زمینه‌های اقتصادی، بودجه‌ای، مالی، سیاست خارجی و اجتماعی نمود پیدا کرد. اگر چه در شرایط عادی این اتحادیه در مسیر معمول خود در جریان بوده اما کرونا این نهاد منطقه‌ای را در برابر یک

- covid19
10. Ferrera, Maurizio and Burelli, Carlo. (2019). Cross-Nationality and Political Sustainability in the Eu After the Crisis. *Journal of Common Market Studies*, Vol.57, No.1, 94-110.
 11. Filiz, Solmaz Kara bag. (2020). An Unrecorded Global crisis. The Global Regional National Political, Economic and Commercial Impact of the Coronavirus. *Journal of Applied Economics and Business Research*, Vol.10, No.1, 1-6.
 12. Government and Institution Measures in Response to Covid-19. European Union: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04>
 13. Gisele Quist, David. (2004). Impact of Long Term Civil Disorders And Wars on the Trajectory of HIV Epidemics in Sub Saharan Africa. *Journal if Social*, Vol.1, No.2.
 14. Ivanov, Denis and VoLikas, Paulius. (2017). The Paradox of the Resilience: European Union a Quintessential Survivor or a Structure Damaged by 21st century Populism. Centre for European Studies: www.cse.uaic.rog
 15. Jenkins, Simon. (2020). The Coronavirus Crisis has Exposed the Truth About the EU: It's not a Real Union. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/apr/10/coronavirus-crisis-truth-eu-union-financial-rescue>, 28-29.
 16. Hafeznia, Mohammadreza and others. (2020). Political Reflections on International Migration from the Middle East to Europe. *Geopolitics quarterly*, Vol.16, No.3, 29-51.
 17. Hafeznia, Mohammadreza. (2021). Geopolitical Strategy to Settle the Crisis of Pandemic Diseases. *Geopolitics quarterly* Vol.16, No.4, 1-9-4-5.
 18. Hafezneya, Mohammadreza. (2020). The Need to Adopt a Geopolitical Strategy to Resolve Pandemic Crises. *Geopolitics Quarterly*, Vol.16, No.2, 1-6, 1-3.
 19. Heisbourg, Francois. (2020). From Wuhan to the World: How the Pandemic Will Reshape Geopolitics. *Survival*, 7-24, 11-12, DOI: 101080/0039633380.2020.1763608
 20. Hoeffel, Anker. (2013). Draft Chapter for the Oxford Han book of Economics of Peace And Conflict, 23, 13-14-16-17.
 21. Hoffer, Ankle. (1998). On Economic Causes Of Civil War. *Oxford Economic Papers*, 50.
 22. Karimi, Mahdi. (2019). Spatial Reflections

تشکر و قدردانی: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

تاییدیه اخلاقی، تعارض منافع: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

سهام نویسندگان و منابع مالی/حمایت‌ها: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

منابع

1. Aliasede, Behsad and Zaria, Muhammad. (2019). European Convergence from the Perspective of New Functionalism Theory. *Two Persian Quarterly Review of European Studies*, No.2, Tehran, 35-38.
2. Agile, hade and Khodadoust, jabar. (2013). "The Euro crisis and Its Impact on the European Convergence Process. *Iranian letter Research of International Policy*, No.3, Tehran, 5.
3. Aghamohammadi, Abraham. (2021). Possibility of Using Convergence Theories in European Crisis Analysis. *Journal of International Relations Studies*, No.3, Tehran, 11
4. Arlan, Gunmen and Author. (2020). Coronavirus, Stress, Optimism- Pessimism, Psychological Inflexibility and Psychological Health: Psychometric Properties of the Coronavirus Stress Measure. *International Journal of Mental Health and Addiction*, publish online.
5. A Response to the Corona Crisis in Europe Based on Solidarity: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/maas-scholz-corona/2330904>
6. Bertoincini, Yves. (2020). European Solidarity in Times of Crisis: A Legacy to Develop in the Face of Covid-19. Brussels: The Robert Schuman Foundation, 10-11.
7. Bonotti, Matteo and T.Zech, Steven. (2021). *Recovering Civility During Corona-19*. Australia, ISBN: 978-981-33-6706-7, 13-14.
8. Biswaro, Jorum Makama. (2013). The Role of Regional Integrate ion in Conflict prevention Management and Resolution in Africa the Case of Africa Collier. Paul and Union(Brila)
9. European Response to Corona Virus Crisis. The Greens/ EFA in the European Parliament. (2020): www.europarl.europa.eu/europeans-against-

35. Rose, Saab and Teammates. (2020). We and the Coronavirus. Tehran: aasoo, 134-138.
36. Romisch, Roman. (2020). Covid-19 Effects on Central Europe. www.interregeurop.eu, 1-7-9.
37. Stability in the Time of Covid-19. (2021). The International Institute for Strategic Studies: www.alnap.org
38. Sapir, Andre. (2020). Why has Covid-19 Hit Different European Union Economies So Differently. Policy Contribution, Issue, No.18, 3-5-8.
39. Surubaru, Cristian. (2020). Europe to the Rescue? EU Funds and the Covid-19 Crisis – Who gets– What, how and why?. Maastricht University and www.astrichtuniversity.nl and www.consilium.europa.eu/en and <https://ec.europa.eu/regional-policy/en/newsroom/coronavirus-response> (29 April 2020) and <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press>, 16-17.
40. Sambanis, Nicolas and Teammate. (2012). Civil Wars. Office of Science, Tehran, 60.
41. Siobhan, prodder. (2016). European Migrant Crisis: Financial Border or Economic Opportunity?. University of Pennsylvania, Scholarly commons.
42. Martina Stevis. (2020). Eu. Backs Half-Trillion Euro stimulus But Balks at Pooling Debt. www.nytimes.com/2020/04/09.
43. Wilson, A, Lentos, R.S. (2012). Principles Fir Poverty Alleviation Among the Youth in Northern Uganda. In Die Skirling, 44 (1), 181.
44. Zayne, Yan. (2020). IMF and European Institutions During the Sovereign Debt Crisis. University of Pennsylvania, Scholarly commons.
45. www.sharifstrategy.org
46. www.scfr.ir
47. www.Auswaertiges-amt
48. www.fa.birmiss.com
49. www.economic.mfa
50. <https://www.smtnews.ir>
51. www.irna.ir/news
23. Adrian, Martin and authors. (2006). Is Environmental Scarcity a Cause of Civil Wars. Environmental Sciences, 11.
24. Major, Claudia. (2020). Catalyst or Crisis Covid-19 and European Security. NDC Policy Brief, No.17, 2.
25. Marten, de vet Jan and others. (2021). Impacts of the Covid-19 Pandemic on Eu Industries. Requested by the ITRE Committee, 67-68.
26. Mirfakhri, Hussein. (2016). The Effect of the Disputes of the Member States of the European Union on the Position of this Union in the World System. Geopolitics Quarterly, Vol.12, No.3, 152-167.
27. Nicola, Maria and Author. (2020). The Socio, Economic of Coronavirus. A Review Elsevier Public Health Emergency Collection, published online.
28. Nils, Reducer. (2020). Comparing Initial Fiscal Res Possess to the Corona Crisis Across the EU.
29. Tesche, Tobias. (2020). The European Union's Response The Coronavirus Emergency: An Early Assessment. ISE Europe in Question Discussion Paper Series, No.157/2020, 1-15 .
30. The Common EU Response. (2020). <https://europa.eu/european-union/coronavirus-reopens-en>
31. Radulescu, Vicenti an And loan, Ildiko. (2009). Economical Crisis and The European Union's Cohesion Policy. Management Research and Practice, Vol.1, No.1, 62-67.
32. Renda, Andrea and Castro, Rosa. (2020). Towards Stronger EU Governance of Health Threats after the Covid-19 Pandemic. European journal if Risk Regulation, Vol.11, No.2, 273-282.
33. Palisade, Behzad and Zaria, Mohammad. (2019). European Convergence from Perspective of Constructivism. Two Iranian Journal of European Studies, No.2, Tehran.
34. Rios, Beatriz. (2020). Commission Chief MEPs, Slam Lack of EU Solidarity in Covid-19 Crisis.